

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: III/1973-0/2014

Érkezett: 2014 NOV 26.

Példány: 2 Kezelőiroda:
 Meléklet: ~~szemben folyamatban lévő~~ P-1
 an meghozta a következő
 2 bírósági alata

Pesti Központi Kerületi Bíróság
 13.B.XIII.11.734/2014/5.

A csalás bűntette miatt [redacted] vádlottal szemben folyamatban lévő büntetőeljárásban a bíróság 2014. október hó 17. napján

végzést:

A bíróság, a

[redacted]

[redacted]

vádlottal szemben, a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 13.B.V.11.734/2014. szám alatt folyamatban lévő büntetőeljárást, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv 25.§ - a, - utalással az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján, a Be. 261.§ (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel, hivatalból

felfüggeszti,

s egyben indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv., hivatkozott rendelkezései jelenlegi formájukban alaptörvény-ellenesek,

- 1998. évi XIX. tv., (Be.) 386. § (1) A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntetőjog szabályainak megsértésével
  - a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg, illetőleg olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
  - b) olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az első fokú bíróság nem rendelkezett,
  - c) az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.

Mivel nem biztosítanak lehetőséget a büntetőeljárásban arra, hogy a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezést kimondó határozatával szemben jogorvoslattal élhessen az arra jogosult.

Erre tekintettel a bíróság indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az Országgyűlést jogalkotói feladatának Alaptörvénnyel összhangban álló teljesítésére, az alaptörvény-ellenes állapot megszüntetésére.

A végzéssel szemben fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

A hivatkozott ügyben a Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészség 2011. szeptember hó 30. napján nyújtott be vádat, B.XIII.74/2009/29-I. szám alatt a vádlottal szemben, nagyobb kárt okozó, folytatólagosan elkövetett csalás bűntette (Btk. 318.§ (1) (4) bek. a) pont), valamint csalás bűntett kísérlete (Btk. 318. § (1) (4) bekezdés a) pont), illetve 2 rendbeli, a Btk. 276.§ szerint minősülő magánokirat-hamisítás vétsége bűncselekmény elkövetése miatt. A tárgyaláson lefolytatott bizonyítás eredményeképpen a bíróság a vádlottat 25.B.XIII.11944/2013/27. sorszám alatti 2013. szeptember hó 05. napján hozott határozatával folytatólagosan elkövetett csalás bűntette (Btk. 318.§ (1) (4) a) pont) 2. rb. magánokirat- hamisítás vétsége (Btk. 276.§) miatt elítélte, vele szemben halmazati büntetésül 1 évi végrehajtásában 2 évi időtartamra, próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetést, 60.000.- Ft pénzmellékbüntetést szabott ki, egyben a vádlottat a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól mentesítette.

A bíróság ugyanakkor a vád tárgyát képező egyik (3. vp) vádpontot illetően további egy cselekmény, csalás bűntett kísérlete (Btk. 318.§ (1) (4) a) pont) miatt folyamatban volt büntetőeljárást törvényes vád hiánya okán megszüntette. E vádpont tekintetében az eljárás során az ügyész további bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a bíróság arra bizonyítást sem folytatott le. A bíróság ítéletében megállapította, hogy e vádpont már a vád benyújtásakor sem volt törvényes, mivel az nem tartalmazta a konkrét elkövetési magatartást.¹

Az ítélettel szemben az ügyész fellebbezést terjesztett elő többek közt arra hivatkozva, hogy a bíróság jogszabálysértő módon állapította meg a törvényes vád hiányát. Ezen álláspontot a másodfokú bíróság osztotta, 25.Bf.XIII.13.279/2013/4.

---

1 Az ügyészség vádiratában egy a korábbiakhoz hasonló cselekményt rótt a vádlott terhére a vádbeli TÉNYÁLLÁS így hangzott: a vádlott „pályázatot nyújtott be az ESZA kht-nál 1.935.000.- forint összeget igényelve. Az egyesület nem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak, a támogatási szerződés megkötésére, az igényelt pénzüsszeg kiutalására emiatt nem került sor.”

A bíróság kifejtette, hogy a tárgybeli 3-as vádpont a vád törvényességet érintő lényegi tartalmi hibában szenved. Az ugyanis nem tartalmazta pontosan és egyértelműen az elkövetési magatartást, azaz, hogy mit kívánt vállalni a benyújtott pályázattal a vádlott, mely megtévesztő nyilatkozatot tette. Erre figyelemmel már a vád benyújtásakor sem lehetett megállapítani, hogy mivel kívánta a pályázat nyújtóját megtéveszteni, következésképpen a törvényes vád szükségszerű elemei hiányoztak. A bíróság kiemelte, hogy a Be. 2. § (2) bekezdése alapján csak akkor törvényes a vád, ha a vádhatóság pontosan körülhatárolt büntető törvénykönyvbe ütköző cselekmény miatt eljárva indítványozza a felelősségre vonást. Jelen esetben a vádhatóság nem jelölte meg hogy mi a megtévesztő nyilatkozat tartalma, azaz milyen – akár fiktív, akár nem fiktív - hivatkozással kívánt a vádlott a pályázat benyújtása révén jogellenes anyagi előnyökhöz jutni, azaz, mi volt az elkövetési magatartás.

sorszám alatti határozatával az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, kifejtve, hogy jogszabálysértő módon állapította meg a bíróság a törvényes vád hiányát.¹

A bíróság a hatályon kívül helyezés folytán szembesült azzal, hogy a megismételt eljárásra jelenleg Alaptörvény-ellenes módon a terhelt jogainak, az eljárási garanciáknak súlyos korlátozásával került sor, s erre figyelemmel a bíróságnak a megismételt eljárásban Alaptörvény-ellenes szabályok alapján kellene eljárnia. Mindennek megállapítása és az Alaptörvény-ellenes jogszabályi helyzet orvoslása érdekében az Alkotmánybírósághoz fordult.

*

Tényként jelenthető ki, hogy a vádlott Alaptörvény által védett alapvető eljárási jogaira, és jogos érdekére kiható – pl. eljárás elhúzódása, büntetőeljárás hatálya alatt állás, fair eljárás, a másodfokú bíróság vádlottra sérelmes esetleges jogszabálysértő iránymutatása hatálya alá kerülés, a hatályon kívül helyező határozatban megfogalmazott jogszabálysértő anyagi jogi vagy eljárásjogi jogértelmezés kötelezően értelmezendő mivoltja, stb. – hatályon kívül helyezést kimondó (A) másodfokú bírói határozattal, (B) az abban foglalt jogértelmezéssel, (C) kötelező iránymutatással szemben semmilyen jogorvoslat - fellebbezés, rendes, vagy rendkívüli jogorvoslat, panasz, un. származtatott jogorvoslat, kifogás, stb. - **nincs** jelenleg a hatályos büntetőeljárásban.

Összegzésként az állapítható meg, hogy a hatályon kívül helyezés, és az annak alapját képező jogi érvek kontroll nélkül érvényesülő mivoltja folytán: (a) az eljárás akár lényegesen hosszabb ideig a terhelt jogait súlyosan sértő módon

1 A fellebbezési fórum mindazonáltal elismeri határozatában, hogy a vád nem tartalmazta, hogy mire igényelt támogatást a vádlott:

„*Kétségtelen, hogy a vádirat a 3./ pontban nem jelölte meg, hogy a pályázat mely tevékenységre igényelt támogatást, azonban ez a vád törvényességét nem érinti.*” (4.srsz.vg.2.old.(2) bek.)

A másodfokú határozatban azonban több ellentmondás érhető tetten. Egyrészt anélkül, hogy hivatkozása szerint érdemben belebocsátkozott volna az ügy felülbírálatába a) közömbösnek tekinti a megtévesztést – azaz bármivel megtéveszthette volna a sértettet, lényegében ezt meg sem kell jelölni – mégis b) egy EBH-ra utalva fejt ki, hogy a nyomozati iratok mellékletében a pályázat „*feltalálható*”, így „*nem lett volna akadálya annak sem, hogy az elsőfokú bíróság tényállásában a konkrét támogatni kért tevékenységet is rögzítse, ez a vádhoz kötöttség elvét nem sérti.*” (EBH2005.1199.), továbbá c) a csalás előkészületi, és kísérleti stádiuma közötti konkrét tárgybeli értékelő – iránymutató – érdemi okfejtésbe bocsátkozik.

Előrebocsátva, hogy jelen esetben a vádhoz kötöttség elve nem kerül szóba, ellentmondónak tűnik, hogy ha közömbös volna a megtévesztő magatartás, akkor miért kellene azt a bírónak a – közvádló szerepét alaptörvénybe ütköző módon átvéve – a nyomozati iratokból, bárminemű ügyészi indítvány ellenére a történeti tényállásba applikálnia? Mindezen túl szintén kérdésként merül fel, hogy ha érdembe nem kíván az ügy felülbírálatába bocsátkozni a másodfokú bíróság, akkor miért fogalmaz meg érdemi iránymutató anyagi jogi álláspontot, ami nyilvánvalóan kötelezi az elsőfokú bíróságot?

meghosszabbodhat, (b) a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező határozatában kifejtett jogértelmezése, (c) a bizonyítás irányára, egyebekre vonatkozó, az elsőfokú bíróság számára kötelező iránymutatása, (d) a felek jogaira és kötelezettségeire alapjaiban kiható jogszabályi hivatkozásai, azok esetleges jogszabálysértő alkalmazása, SOHA, és SENKI által nem lesz felülbíráható, kontrollálható, azzal szemben jogorvoslat mint olyan általában nem terjeszthető elő.

A)

Mindez a Be. 386. § (1) bekezdés alapján alapot jelenthet az önkényes másodfokú bírói jogértelmezésre, az ilyen típusú határozatok számonkérhetetlenségét biztosítanak a másodfokú bírói fórumnak, egyszersmind megfosztják a terheltet attól, hogy a jogaira lényegesen kiható hatályon kívül helyező bírói határozattal szemben az Alaptörvényben biztosított, és védett jogait illető jogorvoslattal éljen, továbbmenve, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jogával éljen.

B)

A hatályon kívül helyező határozat ellenőrizhetősége tekintetében – a kategorikus nemlegesség okán - ráadásul semmilyen differenciáltságot sem találunk, hogy érdemi, vagy nem érdemi, alapvető jogokra lényegesen kiható, vagy ki nem ható, elítélést vagy felmentést, megszüntetést, vagy egyéb rendelkezést magába foglaló határozattal szemben kerül-e sor a hatályon kívül helyezésre.

Jelen ügyben tehát nem csak az kérdéses, hogy

I./ A büntetőeljárásban a hatályon kívül helyezéssel szemben biztosított jogorvoslat hiánya Alaptörvénybe ütköző-e, hanem az is, hogy

II./ a büntetőeljárásban a törvényes vád vélt jogellenes mivoltja okán hozott

megszüntető határozattal szemben kimondott hatályon kívül helyezéssel szemben biztosított jogorvoslat hiánya Alaptörvénybe ütköző-e?

A hatályon kívül helyező határozatban megfogalmazott jogi érvek támadhatatlan, orvosolhatatlan posztulátumaként vannak jelen az adott ügyfolyamban, illetve az élő jog egészének rendszerében, olyan módon, hogy azok a terheltek, az eljárásban érintett felek alapvető jogait és kötelezettségeit lényegesen befolyásoló rendelkezéseket foglalhatnak magukba. Ennek

ellenére azok mégsem válnak soha panaszolhatóvá, következésképpen szükségképpen orvosolhatatlanok.

A hatályos büntetőeljárás rendszer a hatályon kívül helyező határozattal szemben megkérdőjelezhetetlen, abszolút értékű jogértelmező, egyfokú bírói autoritást statuál, ebből következően számonkérhetetlen, és szükségképpen orvoslás nélkül maradó jogszabálysértő határozatokhoz vezet.³

A jelenlegi állapot lehetőséget biztosít a másodfokú bírói fórumnak, hogy indokolás, számadás, és ellenőrizhetőség nélkül mentesülhessen igazságszolgáltatási feladatai aló, azaz lehetőséget teremt arra, hogy ellenőrzés nélkül bújhasson ki az érdemi felülbírálati kötelezettsége alól.

***

A vádlottal szemben a konkrét ügyben az elsőfokú bíróság az adott vádpontot illetően a büntetőeljárást megszüntette, a vádlott alapvető jogait védendő. A bíróság nem tett mást, mint hogy az állami büntetőhatalom kikényszerítője, az ügyész által vétett eljárási hiba állam általi viselése felől rendelkezett. A vádlottal szemben az eljárást erre figyelemmel a garanciális jellegű jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően leállította.

Ezzel szemben a másodfokú bíróság a vádlott alapvető jogaira kiható hatályon kívül helyező határozatával az eljárást újra megnyitotta.

Tette ezt anélkül, hogy számítania kellett volna arra, hogy egy fellebbezés jogorvoslati fórum előtt döntése indokairól számot adjon. A törvényi jogorvoslati rendelkezés hiánya okán a másodfokú bíróság lényegében bármilyen – akár abszurd – indokkal is dönthet a hatályon kívül helyezésről, hiszen a hatályos Be. Biztosítja számára a felülbíráhatatlanságot, az azonnali abszolút jogerőt. A vádlottnak sem módja, sem lehetősége nincs arra, hogy a határozatban megjelenő, jogát, illetve

³ Nem nehéz belátni sem azt, hogy a hatályon kívül helyező határozatban kifejtettek a) lényegesen hatnak ki az eljárás alá vont terhelt alapvető jogaira, már csak a jogszabályoknak megfelelő, tisztességes, és ésszerű időn belül lefolytatandó eljáráshoz fűződő érdek okán is, illetve, b), hogy a másodfokú eljárás, és határozat sem lehet mindig és minden körülmények között „tökéletes” és hiba nélküli. Ebből pedig az is következik, hogy a megtámadhatatlanság okán a hatályon kívül helyező határozatok egy része bizonyosan jogszabálysértő, méghozzá oly módon, hogy a törvény még lehetőséget sem ad arra, hogy ez effektív módon sérelmezhető, az orvosolható legyen, vagy akár, hogy bármely bírói független fórum azt felülvizsgálhassa.

Egy demokratikus jogállamban ugyanakkor elképzelhetetlen, hogy az állam szükségképpen jogszabálysértő határozatok létrejöttéhez és fenntartásához nyújtson segítséget, ráadásul úgy, hogy emellett semmilyen Alaptörvénybeli védett érdekre nem tud hivatkozni. Egyszerűen nem lehet olyan jogot a vádlott jogorvoslatához való jogával szemben a hatályon kívül helyezés megtámadhatatlansága mellett felhozni, ami ezt akár csak minimális értelemben is alátámaszthatná.

jogos érdekét lényegesen sértő jogszabálysértéseket kifogásolhassa, azt akárcsak a legcsekélyebb mértékben is megkérdőjelezze. Ez pedig nyilvánvaló táptalajt jelenthet a bírói önkényes jogalkalmazásnak.

A vádlott fentiekkel összefüggő alapvető jogait ért sérelem a hatályos hazai jogi rendelkezések mellett soha nem lesz orvosolható, hiszen a megismételt eljárás nem ezt a célt szolgálja. Ezen utóbbi eljárásban még az abban született befejező határozattal szemben előterjesztett jogorvoslatban sem lesz érdemben támadható a hatályon kívül helyezésben megjelenő sérelmes döntés.

A vádlottnak a hatályon kívül helyező határozatban megjelenő jogszabálysértések orvoslására vonatkozó igénye, a hatályos büntetőeljárás törvény (továbbiakban Be.) rendelkezései alapján Alaptörvénybe ütköző módon már eleve elenyészik.

***

Az Emberi Jogok, és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 04. napján Rómában kelt Egyezményt implikáló 1993. évi XXXI.tv.8.Cikk alapján: *Mindenkinek joga van az alkotmányban vagy a törvényben részére biztosított alapvető jogokat sértő eljárások ellen az illetékes hazai bíróságokhoz tényleges jogorvoslatért folyamodni.*

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján: *Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.*

Egy demokratikus jogállam biztosítani köteles, hogy egy büntetőeljárás hatálya alatt álló személy a jogaira és kötelezettségeire kiható, azt sértő, vagy veszélyeztető minden hatósági, bírósági döntéssel szemben jogorvoslattal élhessen.

Mindezen túl, az Alaptörvény, a nemzetközi egyezmények, az Alkotmánybíróság, és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata által kimunkált egységes értelmezés szerint, ahhoz, hogy a jogorvoslat ne csak formális, hanem érdemi, tartalommal bíró legyen, az állam, illetőleg a jogalkotó nem csak pusztán jogorvoslatot kell, hogy biztosítson, hanem hatékony jogorvoslatot. Ott ahol, semminemű jogorvoslat nincs, vitán felül értelemszerűen hatékony jogorvoslatról sem beszélhetünk, az ilyen szabályozás pedig egyértelműen az Alaptörvény fenti rendelkezésébe ütközik.

A bíróság álláspontja szerint, az a tényleges jogi helyzet, miszerint SEMMINEMŰ jogorvoslat nem áll rendelkezésre jelenleg (a) sem a hatályon kívül helyező másodfokú, sem a (b) specifikáltabb, tárgybeli esetre vonatkozó, eljárás

megszüntető határozattal szemben hozott hatályon kívül helyező határozattal szemben, alaptörvény ellenesnek tekinthető⁴.

Sajátos helyzetet teremt ráadásul, hogy jelen esetben jelenleg az ügyész, azaz az állami közhatalom kikényszerítője érdekei felé billen a tényleges élő jogi helyzet, hisz a bíróság számára az iránymutatás kötelező jellegű, eljárásjogi szerkezete alapján sem adódik más lehetőség, csak annak végrehajtása. Ez egyben a fair eljárás és a fegyveregyenlőség elvét is sérti, mivel ez jelen esetben konkrétan azt kellene, hogy jelentse, hogy a bíró önmaga jogi meggyőződésével eljárási szerepével meghasonulva, az ügyész helyett a nyomozati iratból „kikeresve” pótolja a törvényes vád elemeit – ez magában a hatályon kívül helyező határozatban is szerepel (!) - s az ekként létrehozott vádat saját maga bizonyítsa, majd bírálja el.

Kétségtelenül a hatályon kívül helyezés tekinthető önmagában is jogorvoslatnak, főképp, ha a vádlott érdekeit védendő kerül alkalmazásra. Azonban, ha a vádlott alapvető jogaira, érdekére negatív előjellel hat ki, jogait sértő módon jelenik meg, és ez ellen nem létezik jogorvoslat, ekkor már nem a vádlottat megillető jogorvoslatról, de kiváltképp nem a vádlottat megillető hatékony jogorvoslatról beszélhetünk.

A vádlottnak a büntetőhatalommal szemben jogos érdeke, hogy vele szemben a büntetőeljárás a jogszabályoknak megfelelő eljárás keretében és módon folyjon le, illetőleg annak feltételei fennállása esetén az szűnjön meg vele szemben. Amennyiben ez egy megtámadhatatlan másodfokú bírói döntés következtében nem lehetséges ez egyszersmind súlyos sérelmet jelent számára a vádlott büntetőeljárás megszüntetéséhez fűződő alapvető joga oldaláról nézve, akár az eljárás sérelmes elhúzódása szempontjából, akár más szempontból nézzük azt. Mindebből következik, hogy ekkor számára jogorvoslat – még hozzá hatékony jogorvoslat – szükséges ahhoz, hogy az ezen alapvető jogait sértő az eljárást újra elindító döntéssel szemben annak esetleges jogszabálysértése esetén egy fair eljárásban

---

4

„A tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatot összegző 14/2004. (V. 7.) AB határozata megállapította, hogy „a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A büntetőeljárás szempontjából ezek a tételek a büntető igazságszolgáltatás történeti rendszereinek felhalmozódott tapasztalatán alapulnak. Eszerint: az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítélezésben független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal résztvevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket” (ABH 2004, 241, 266.). / 11/2007. (III.7.) Ab hat.

megfelelő védelemben részesülhessen. Ennek a védelemnek a biztosítása az állam elsőrendű kötelezettsége.

A hatályon kívül helyezés folytán az eljárás újra elindul, a másodfokú bíróság iránymutatása kötelező, másrésztől szükségképpen. Alapesetben és elvi szinten mindig ugyanezt a döntést fogja meghozni a másodfokú bíróság, ha az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban – a körülmények változatlan fennállása esetén - nem az instrukciói szerint jár el. Nyilvánvalóan lehet sérelmezni a megismételt határozattal szembeni jogorvoslat előterjesztésekor a törvényes vád hiányát, de az új megismételt eljárás befejeztével már ismét csak az érdemi döntést lehet majd fellebbezésben sérelmezni, a fentiekre vonatkozó jog elenyészett, értelemszerűen torzítva a jogszerű és korrekt fair eljárást. Mindebből látható, hogy így az efféle általam „származtatottnak” - nevezett jogorvoslat sem létezik a hatályon kívül helyezésben testet öltő esetleges jogszabálysértésekkel szemben a hatályos rendszerben.

Fentiekén túl kijelenthető, hogy ráadásul diszkriminatív módon van jelen a Be. hatályos szabályai között az, hogy míg az alapvető jogot és kötelezettséget érintő ítéleti elsőfokú felmentés, és másodfokú elítélés, illetve elítélés és másodfokú felmentés estén megnyílik a harmadfokú eljárás, épp a fenti Alaptörvénybeli és nemzetközi egyezménybeli kötelezettség leképeződéseképpen, azaz van a másodfokú bíróság határozatával szembeni jogorvoslat ekkor, addig az ezzel analóg és azonos súlyú „*megszüntetés <---> újra elrendelés*” esetén nincs. Ezen garanciális jogától a vádlottat a hatályos Be. ésszerű indok, és bármilyen Alaptörvénybeli védett érdek nélkül fosztja meg.

A szükségesség és arányosság alaptörvénybeli tesztjét figyelembe véve kérdésként fogalmazódik meg, hogy milyen Alaptörvénybeli védett jog, illetve érdek hozható fel jelen esetben a vádlott jogainak súlyos korlátozását jelentő hatályon kívül helyező végzéssel szembeni jogorvoslat megengedhetlensége mellett?

A válasz egyértelmű: lényegében semmilyen. Felhozható volna alapesetben, hogy az eljárás elhúzódhat a harmadfokú eljárás idejével. Ezen érv akár igaz is lehet, ugyanakkor súlytalan, mivel egyrésztől csak egy provizórikus rövid idejű időbeli betétet jelenthet az eljárásban. Ezzel szemben sokkal inkább az eljárás gyors és ésszerű időn belül való befejezését eredményezné a jogszabálysértő hatályon kívül helyezések kimondásával, hiszen meg volna az esélye, hogy a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróságot a jogszabálysértő módon megállapított hatályon kívül helyezése esetén a felülbírálati határozat meghozatalára kényszerítse, vagy az iránymutatás terjedelmét csökkentő tartalmú határozat meghozatala mellett az eljárás további bizonyítási irányának szűkítésével az időtartamot csökkentse. Mindezen túl könnyen belátható, hogy a fenti jogorvoslat, és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyezéssel összefüggő jogsértéseket elbíráló tevékenysége révén a

jogegység és a jogbiztonság jelentős legitimitási megerősítőjeként jelenne meg, hisz a másodfokú bíróságot az érdemi felülbírálati igazságszolgáltatási funkciójának tényleges gyakorlatára ösztönözné, szorítaná rá.

(Kiemelendő, hogy ez a harmadfokú bíróságok ügyterhét sem növelné számottevően, hiszen olyan jogkérdésben kell hatályon kívül helyezés jogszerűségét illetően állást foglalni, amely szinte kivétel nélkül magából a határozatból ki kell, hogy derüljön, azaz minden további nélkül, tanácsulésen lenne elbírálható rövid határidő mellett.)

Fentiekén túl további Alaptörvény által sarkallt érvként jelenik meg, hogy jelenleg a számonkérhetőség hiánya okán a másodfokú bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlata szerteágazó, ugyanakkor részleteiben épp ezen okok miatt ismeretlen is. Az ország egyik részén könnyen előfordulhat, hogy ugyanazon eljárási momentum nem eredményez hatályon kívül helyezést, míg az ország másik részén ugyanaz igen. Sőt, közismert, hogy egyes bíróságok eltérő összetételű másodfokú tanácsai is eltérő álláspontot foglalnak el egyes hatályon kívül helyezéssel összefüggő jogértelmezési kérdésekben, s erről tulajdonképpen számot sem kell adniuk senkinek. Jelenleg nincs olyan ok, vagy érdek, számon kérhető, ellenőrizhető szabály, amely a hatályon kívül helyezések eltérő gyakorlata terén a jogegység megeremtését akár csak motiválná. A harmadfokú bíróságnak a másodfokú bíróságok által meghozott hatályon kívül helyező határozatait jogorvoslattal felülbírálatóvá tevő hatásköre ezt a problémakört is feloldaná, hisz a jogorvoslati hierarchia révén a hatályon kívül helyezéseket érintő jogértelmezés is szükségszerűen egységesedne.

Összefoglalva, a fékek és egyensúlyok rendszerének kiegyenlítő hatását figyelembe véve megállapítható, hogy a jogellenes hatályon kívül helyezések felülbírálatóságának jogalkotói biztosítása Alaptörvényt erősítő hatással járna, anélkül, hogy bármely más alaptörvénybeli jog sérelmet szenvedne.

A harmadfok azon döntése, amely (A) vagy kimondaná, hogy jogszerű volt a hatályon kívül helyezés, ezzel a másodfokú döntés legitimitását erősítve az iránymutatást tenné markánsabbá, (B) jogszabálysértő hatályon kívül helyezés esetén kötelezné a másodfokú bíróságot jogorvoslati bírálati kötelezettségének jogszerű teljesítésére, azaz igazságszolgáltatási kötelezettségének alkalmazására, (C) az iránymutatás terjedelmét pontosítaná, ezáltal igazságosabb, és méltányosabb döntésekhez vezetne.

A fentiek alapján az eljárás szükségképpen gyorsulna, a vádlotti jogok megfelelő védelemben részesülnének, Alaptörvénybeli sérelem ezen jogorvoslat biztosításával semmiképp nem keletkezne, Alaptörvénynek megfelelő, azzal összhangban álló joggyakorlat viszont igen.

***

Az indítványban megjelenő problémakör súlyát jól mutatja, hogy a joggyakorlatban folyamatosan jelen van fentiekén túl is a hatályon kívül helyező másodfokú végzésekkel szemben előterjeszhető jogorvoslat biztosítására vonatkozó, lényegében az igazságosság eszméje mentén kifejtett, és hangoztatott igény is.

Ez egyrészt a most zajló (1) büntetőeljárás kodifikációnak is napirendjén ez szerepel, másrészt (2) az Országos Bírósági Hivatal Elnöke már 2012. szeptemberében törvényjavaslat kezdeményezési jogkörében fordult a Közigazgatási és Igazságügyi Miniszter felé „*A bizonyítással kapcsolatos bírói, ügyészi és védői eljárási feladatok határozott elválasztása érdekében*” címmel 2012. szeptember hó 21. napján 30.146/2012 OBH szám alatt kibocsátott indítványával, a 2011. évi CLXI. törvény 76. § d)pontja szerinti jogkörében eljárva.

Ebben a „**2. Hatályon kívül helyezések számának csökkentése:**” cím alatt az alábbi törvénymódosításra tett javaslatot (a módosítási, bővítési javaslat aláhúzással kerül jelölésre:

A Be. „[373. § (1) A másodfokú bíróság]

386. § (1) A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntetőjog szabályainak megsértésével

- a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg, illetőleg olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,*
- b) olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az első fokú bíróság nem rendelkezett,*
- c) az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.*

(2) A másodfokú bíróság elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító végzése ellen fellebbezésnek van helye.

(3) A fellebbezésben bizonyítást indítványozni, új tényt állítani vagy új bizonyítékra hivatkozni nem lehet.

*

Továbbá:

„395. § (1) A harmadfokú bíróság határozatát az ügyésznek, a vádlottnak, a védőnek, a pótmagánvádlónak, a sértettnek, a fellebbezőnek és annak kell kézbesíteni, akire a határozat

rendelkezést tartalmaz.

(2) A másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése esetén az előzetes letartóztatásról, a lakhelyelhagyási tilalomról, a házi őrizetről, a távollétéről és az ideiglenes kényszergyógykezelésről a harmadfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben határoz.

Ugyanígy jár el a harmadfokú bíróság, ha az elsőfokú bíróság ítéletét is hatályon kívül helyezi.

(3) A fellebbezés elintézése után a harmadfokú bíróság a határozatának kiadmányait kézbesíti, és az ügy iratait határozatának kiadmányával és a harmadfokú eljárásban készült jegyzőkönyvvel együtt visszaküldi a másodfokú bíróságnak, illetve az új eljárás lefolytatására utasított bíróságnak.

(4) Ha a harmadfokú bíróság megállapítja, hogy a másodfokú bíróság törvénysértő módon helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét és utasította új eljárásra, a másodfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezi, és utasítja a másodfokú bíróságot az elsőfokú bíróság ítélete ellen bejelentett fellebbezés elbírálására."

(3) A (2) bekezdés a) és b) pontja értelmében nem tekinthető megalapozatlannak az elsőfokú bíróság ítélete, ha az ügyész a vádat alátámasztó bizonyítási eszközt nem szerezte be, és arra indítványt sem tett. (75. § (1) bekezdése)"

Az OBH Elnöke a bírói gyakorlatot alapul véve indítványozó kifejtette, hogy indokolatlanul nőtt meg az utóbbi időben a hatályon kívül helyezések száma, emiatt „érdemessé” vált a hatályon kívül helyezés gyakorlatának felülvizsgálata⁵.

Jelen bíróság álláspontja ugyanakkor az, hogy a jelenlegi hatályos helyzet Alaptörvény-ellenes a kifejtettek szerint amely mihamarabbi jogalkotói korrekciót igényel.

Mindezen túl a bíróság utal arra, hogy a hatályon kívül helyező határozat felülvizsgálata nem ismeretlen jogintézmény sem az európai, sem az azon kívüli joggyakorlatban, ennek alkotmányos megoldására számtalan példát találhatunk, az adott ország egyedi jogorvoslati struktúrájának megfelelően, az indítvánnyal elérni kívánt céllal azonos tartalommal hatékonyan működve⁶.

⁵ Ahogy fogalmazott: „Az indokolási kötelezettség megsértése olyan szubjektív módon került a hatályos törvényben megfogalmazásra, amely alapján a másodfokú bíróság sok esetben a szükségeshez képest több alkalommal helyez hatályon kívül elsőfokú döntéseket.” (OBH E. ; 30.146/2014. OBH)

⁶ Id. még ehhez: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1014&context=djcil>, illetve az

Emberi Jogok Európai Bíróságának, a 2013. május hó 27. napján hozott hó Oleksandr Volkov kontra Ukrajna (21722/11.) szám alatti ügyben kifejtette érveit.

* * *

A jelen beadvány rendelkező részében kiemelt Be 382. § -384. §, illetve a Be. 386. § törvényi rendelkezések jelenlegi formájukban a kifejtettek szerint alaptörvényellenesek, – Az Alaptörvény B) Cikk (1) bekezdés, Q Cikk (3) bekezdés, T Cikk (3) bekezdés, és különösen a XXIV. Cikk (1) bekezdés I. és II. fordulata, XXVIII. cikk (7) bekezdésébe, valamint az Emberi Jogok, és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 04. napján Rómában kelt Egyezményt implikáló 1993. évi XXXI. törvény 8. Cikkébe ütköznek, mivel nem tartalmazzák a büntetőeljárásban a másodfokú bíróság által hozott hatályon kívül helyezést kimondó végzéssel szembeni jogorvoslat lehetőségét.

Egy demokratikus jogállam köteles biztosítani a büntetőeljárásban a tisztességes eljárás elvének megfelelően a jogbiztonság elsődlegességét szem előtt tartó eljárási garanciák tényleges és hatékony érvényesülését⁷. Ezen belül pedig azt, hogy az eljárásban a terhelt jogát, vagy jogos érdekét sértő határozati rendelkezések jogorvoslattal, azon belül hatékony jogorvoslattal felülbírálhatók, ellenőrizhetők legyenek, azaz, hogy a hatályon kívül helyező másodfokú határozattal szemben megfelelő jogorvoslattal lehessen élni.

A kifejtett érvek alapján a bíróság indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az Alaptörvény-ellenességet a Be. 386. § hatályos rendelkezései vonatkozásában, és hívja fel az Országgyűlést, hogy mulasztását pótolja, megnyitva az utat a hatályon kívül helyezések esetleges jogszabálysértéseinek orvoslására.

---

7 Az Alkotmánybíróság, a bíróság a jogorvoslat sérelmi érdekkörével összefüggésben kifejtette: „A jogorvoslat másik fogalmi eleme az, hogy a döntés jogot vagy jogos érdeket sért. Ez egyrészt a kifogásolhatóságot jelenti: a jogorvoslat igénybevételének nem előfeltétele a tényleges sérelem igazolása, elég erre hivatkozni. Ahhoz van joga a személynek, hogy állítsa a döntés jogos érdeket vagy jogtsértő voltát.

A "sérti" másrészt azt is jelenti, hogy a jogorvoslat szabályainak azt kell a fél számára lehetővé és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé tenniük, hogy az orvoslási kérelmet a döntés hibás – törvénytörő (megalapozatlan), közigazgatási ügyben továbbá célszerűtlen – volta esetén teljesítsék [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 110.]. „ /38/2006. (IX.20.) AB hat./”, illetve l. még : 45/2006. (X.5.) AB hat.; 194/2010 (XII.10.) AB hat.; illetve 57/2009. (V.20.) AB hat., valamint 27/2005. (VI.29.) AB hat.

*

A kifejtettekre figyelemmel a bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény-ellenesség megállapításának kimondását kérve.

A végzéssel szemben fellebbezésnek helye nincs a Be 276. § (1) bekezdésének c) pontja alapján, a Be. 266.§ (1) b) pontja szerint.

Budapest, 2014. október hó 17. napján

kiadmány hűfeléül:

- kiadó -

